Naturverdier i Strømsdalen i Rælingen

Øivind Gammelmo & Terje Blindheim

BioFokus-notat 2016-24

Ekstrakt
BioFokus, ved Øivind Gammelmo og Terje Blindheim, har på oppdrag for Eiendomsgruppen Oslo AS vurdert og kartlagt naturverdier i Strømsdalen i Rælingen kommune i forbindelse med fremleggelse av planforslag for boligformål. Det er fra tidligere avgrenset en naturtype (gråor-heggeskog) innenfor undersøkelses-området. Til tross for at lokaliteten er sterkt påvirket har området fremdeles naturverdier og biologisk mangfold som tilsier at det er lokalt viktig (C-verdi). BioFokus har ikke fått i oppgave å lage en KU knyttet til denne under-søkelsen. Vår oppgave har vært å fastslå hvilke naturverdier området har. I KU sammenheng tilsier dette middels naturverdi.

Nøkkelord
Boligbygging
Naturverdier
Gråor-heggeskog
Ravinedal
Strømsdalen
Rælingen

Omslag
Gråor-heggeskog ved Strømsdalen
Foto: Øivind Gammelmo

ISSN: 1893-2851
ISBN: 978-82-8209-510-5

BioFokus-notat 2016-24

Tittel
Naturverdier i Strømsdalen i Rælingen

Forfattere
Øivind Gammelmo & Terje Blindheim

Dato
26. mai 2016

Antall sider
9 sider

Refereres som
Gammelmo, Ø. & Blindheim, T. 2016. Naturverdier i Strømsdalen i Rælingen. BioFokus-notat 2016-24. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype
Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere
Eiendomsgruppen Oslo AS

Tilgjengelighet
Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus, ved Øivind Gammelmo og Terje Blindheim, har på oppdrag fra Eiendomsgruppen Oslo AS kartlagt naturverdier ved Strømsdalen i Rælingen kommune i forbindelse med fremleggelse av planforslag for boligformål. Undersøkelses-området på ca. 11 daa er lokalisert i Strømsdalen nordøst for Stalsberghagen Gravlund og Krematorium (figur 1). Området er omgitt av veger og eksisterende boliger på alle kanter. Ovenfor og nedenfor lokaliteten ligger bekken i rør.

Metode

Kartlegging av naturtypelokaliteter følger DN-håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Det henvises til denne, og da spesielt kapitlene 2-6, for en nærmere redegjørelse av kriterier for utvelgelse av naturtyper og verdisetting. BioFokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være. Vi bruker vår kunnskap om arter og økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper. Området ble kartlagt for utvalgte/prioriterte naturtyper, rødlistearter, svartelistearter og andre naturverdier. Naturbase (Miljødirektoratet 2016) og Artskart (Artsdatabanken & GBIF Norge 2016) ble konsultert for informasjon om tidligere registrerte naturtyper og eventuelle funn av rødlistearter i området. Målet med undersøkelsen var å påvise og beskrive eventuelle naturverdier innenfor undersøkelsesområdet.

***Figur 1**. Undersøkelsesområde (gul-prikket) i Strømsdalen i Rælingen.*

***Figur 2**. Gråor-heggeskog i Strømsdalen i Rælingen. Foto: Øivind Gammelmo, BioFokus.*

***Figur 3**. Detaljer fra gråor-heggeskogen i Strømsdalen. Foto: Øivind Gammelmo, BioFokus.*

Naturverdier og påvirkning

Det er fra før registrert én naturtype innenfor undersøkelsesområdet (BN00010996 - Stalsberg sør - Gråor-heggeskog) i forbindelse med

registreringer av nøkkelbiotoper i skog i Lørenskog og Rælingen kommuner (Blindheim 1999). Denne lokaliteten ligger i Naturbase (Miljødirektoratet 2016). Det foreligger ingen artsregistreringer i Artskart fra lokaliteten (Artsdatabanken 2016).

Undersøkelsen ble utført 24. mai 2016 av Øivind Gammelmo og Terje Blindheim (begge BioFokus). Ved befaringen var det delvis overskyet, oppholdsvær og 10-15 varmegrader. Tidspunktet på året var nokså gunstig (noe tidlig) med tanke på å fange opp det meste av vegetasjonen i området.

Nesten hele undersøkelsesområdet består av gråor-heggeskog i en østvendt liside fra kulturlandskap/boligområde og ned til bekk. Øst for bekken ligger det en sykkel- og gangsti samt en vei.

I nederste halvdel, finnes ren gråor-heggeskog som er flompåvirket. Her dominerer gråor og hegg i tresjiktet, men det er også innslag av edelløvtrærne alm og lønn. Tresjiktet i den nederste delen er tett og skogen er godt sjiktet. Ved bekken står en del nokså grove gråorer. Feltsjiktet er rikt og er typisk for gråor-heggeskog. vårkål, tveskjeggveronka, skogburkne, maigull, bekkekarse, hestehov, stornesle, vendelrot, bekkeblom, skogstjerneblom, mjødurt, engminneblom, skogsivaks, engsoleie, sløke, firblad og springfrø.

I øverste delen glisner skogen ut, og lågurtskog (på gjenvoksende beitemark) er dominerende vegetasjonstype med arter som bl.a. rød jonsokkblom, skogfiol, maurarve, hvitveis og sølvbunke. I tillegg til mye gråor, finnes det her større innslag av bjørk og selje.

I området generelt finnes en del død ved, mest av gråor. Dimensjonene på det døde trevirket (både gadd og læger) er mest smått, men større dimensjoner finnes også.

I sør finnes et mindre areal med gammeleng. Her finnes bl.a. gulflatbelg, skogsnelle, engsnelle, engreverumpe, vårkål og skogstjerneblom. Se for øvrig beskrivelse av naturtypen bakerst i notatet.

Fremmedartene rødhyll (HI - Høy risiko) og kanadagullris (SE - Svært høy risiko) ble registrert i forbindelse med kartleggingen, men kun fåtallig. Prydbusken rødhyll har i løpet av det siste halve århundret spredt seg raskt til store deler av Sør- og Midt-Norge. Den ses lettest når buskene er i blomst eller når fruktene er modne. Rødhyll kan fortrenge andre arter og tidvis danne et fremmed busksjikt i skog hvor den inngår. Kanadagullris er et typisk eksempel på arter som har tilpasset seg vårt klima og er i rask spredning. Foreløpig har den hovedutbredelse på Østlandet, der den danner tette bestander og fortrenger andre arter. Sør i undersøkelsesområdet i tilknytning til vannledning finnes en stor forekomst av skvallerkål. Skvallerkål er svært utbredt og sprer seg raskt. Den liker skyggefullt kratt, veigrøfter, skogbryn, hager, parker og strandvoller. Den er relativt vanlig i Norge i lavlandet. Skvallerkålen har en svært aggressiv voksemåte og danner tette bestander, dette legger beslag på mye lys og

jordsmonn som ellers ville vært tilgjengelig for naturlige arter. Planten er svært vanskelig å fjerne når den først har etablert seg. Det ser imidlertid ut som om den i liten grad sprer seg inn i den avgrensa biotopen.

Området er forholdsvis sterkt påvirket. En kraftgate skjærer gjennom områdets nordlige del og under denne er alle trær og høyere vegetasjon kuttet ned. Dette gjør at området er delt i to deler. Rett sør for denne kraftgaten er det også gjort inngrep i skogen i form av hogst av mindre og større trær. I tillegg er øvre del av lia preget av flere større og mindre fyllinger med hageavfall som er dumpet nedover i ravinen.

Konklusjon

Nesten hele undersøkelsesområdet består av en intakt "halv ravinedal". Den østre delen har vegen og sykkelstien lagt beslag på. Til tross for at lokaliteten er sterkt påvirket har området fremdeles naturverdier og biologisk mangfold som tilsier at det er lokalt viktig (C-verdi). Avgrensingen fra tidligere undersøkelse (Heggland 2002) opprettholdes. Se figur 4 for avgrenset naturtype. Lokalitetsbeskrivelsen er noe justert (se beskrivelse bakerst i notatet). BioFokus har ikke fått i oppgave å lage en KU knyttet til denne undersøkelsen. Vår oppgave har vært å fastslå hvilke naturverdier området har. I KU sammenheng tilsier dette middels naturverdi.

***Figur 4**. Undersøkelsesområde (gult prikket) og registrert naturtype (gult heltrukket).*

Referanser

Artsdatabanken 2016. Artskart. http://artskart.artsdatabanken.no/

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – Verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Heggland, A. 2002. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Rælingen kommune. Siste Sjanse-rapport 2002-10.

Miljødirektoratet 2016. Naturbase. http://kart.naturbase.no/

Naturtypebeskrivelse

Stalsberg sør (BN00010996)

Gråor-heggeskog Verdi: C

Innledning: Lokaliteten ble feltregistrert av Arne Heggland 29. mai 2002 i forbindelse med kartlegging av naturtyper og verdisetting av biologisk mangfold i Rælingen kommune. Lokaliteten ble på nytt befart 24. mai 2016 av Øivind Gammelmo og Terje Blindheim (begge BioFokus) i forbindelse med fremleggelse av planforslag for boligformål i området.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av en østvendt liside fra kulturlandskap/boligområde og ned til bekk. Øst for bekken ligger det sykkel- og gangsti samt vei.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: De er næringsrik leirjord på stedet. I nederste halvdel, finnes ren gråor-heggeskog. Her dominerer gråor og hegg i tresjiktet, men det er også innslag av edelløvtrærne alm og lønn. Tresjiktet i den nederste delen er tett og skogen er godt sjiktet. Ved bekken står en del nokså grove gråorer. I øverste delen glisner skogen ut, og lågurtskog (på gjenvoksende beitemark) er dominerende vegetasjonstype. I tillegg til mye gråor, finnes det her større innslag av bjørk og selje. I området finnes en del død ved, mest av gråor. Dimensjonene på det døde trevirket (både gadd og læger) er små. Feltsjiktet er rikt og er typisk for gråor-heggeskog.

Artsmangfold: En del av de vanligste karplantene i tilknytning til gråor-heggeskogen var rød jonsokkblom, skogfiol, maurarve, hvitveis, sølvbunke, vårkål, tveskjeggveronka, skogburkne, skvallerkål, maigull, bekkekarse, hestehov, stornesle, vendelrot, bekkeblom, skogstjerneblom, mjødurt, engminneblom, skogsivaks, engsoleie, sløke, firblad og springfrø. På gammelengen i sør finnes bl.a. gulflatbelg, skogsnelle, engsnelle, engreverumpe, vårkål og skogstjerneblom.

Fremmede arter: Det er registrert rødhyll (HI - Høy risiko) og kanadagullris (SE - Svært høy risiko) i forbindelse med kartleggingen.

Bruk tilstand og påvirkning: Området er forholdsvis sterkt påvirket. En kraftgate skjærer gjennom områdets nordlige del og under denne er alle trær og høyere vegetasjon kuttet ned. Dette gjør at området er delt i to deler. Rett sør for denne kraftgaten er det også gjort inngrep i skogen i form av hogst av mindre og større trær. I tillegg er øvre del av lia preget av flere større og mindre fyllinger med hageavfall som er dumpet nedover i ravinen.

Del av helhetlig landskap: Området er del av et ravinesystem som tidligere har gått nedover mot Nitelva. I dag finnes det kun små fragmenter av dette ravinesystemet.

Verdivurdering: P.g.a. høyspentlinje og at lokaliteten bare består av en "halv ravinedal" (vei har tatt resten), verdisettes lokaliteten som en nøkkelbiotop av laveste verdiklasse (lokalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: De kartlagte naturverdiene er ikke avhengig av skjøtsel for og opprettholdes og videreutvikles.

***Figur 5**. Detaljer fra gråor-hegeskogen ved Strømsdalen i Rælingen. Foto: Øivind Gammelmo, BioFokus.*

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat, http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm

BIO FOKUS
Gaustadalléen 21
0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

ISSN 1893-2851
ISBN 978-82-8209-510-5

BioFokus-notat 2016-24